

19-ik szám.

Május 7-én 1870.

Megjelenik minden szombatnapon másfél iven sokféle képekkel ellátva.
 Előfizetési ár: Egész évre jan.-decz. 6 frt., 6 óra 3 frt., és 3 óra 1 frt 50 kr.
 Előfizetheti minden postahivatalnál és könyvárusnál.
 Kiadó-hivatal: Pest, barátok-tere 7-ik szám.
 Hirdetések díja: 1 hasábos petitser 7. kr.

XXI. kötet.

Tüskék.

Jósika Kálmán.

A Magyar Államból elköltözte Jósika Kálmán
 Hunnia meg ne örülj! — nem te vagy az csak a — lap.

A püspökök Rómában.

A szabadelv veszt ott s veszt itt is, ha haza jöttök.
 Kettős íme az ok arra: ... maradatok ott!

Hentzi szobra.

Udvarias voltál, s minden „czélzást“ viszonzótl,
 S bárha a sirba vagy is, légy te a régi ma is.
 Búcsura ment hozzád népünk, hát válaszul erre,
 Úgy viszonzod ezt is: mondj te búcsut mi-
 nekünk.

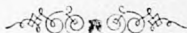
Napoleon.

Választ vársz: kellesz-e a francia népnek: igen? nem?
 S válaszul a viszhang megfelelő így: nem igen.

Aesopus szerzője.

Rab vala Aesopus, de szabaddá tette a szellem.
 Szellemed im te neked, érdekidért leve rab.

Jóka ördöge.

Tanköltemény vasut tervezők

és

kérelmezők számára.

Ha vasutat akarsz, első gondod legyen,
 Hogy toborzót indíts vizen, völgyön, hegyen;
 Tervet olyat készíts, mely ott menjen végig,
 Hol a legnagyobb ur kastélya fehérlik.
 Küldj deputatiót a képviselőkhez,
 Ha egyik ötvent küld, te épp százat küldhetsz,
 Terved a papíron roppant fényes legyen,
 Gyárok a völgyekben, borházak a hegyen.
 Nagy mértéket használj; cigány kovács műhely:
 Már vas-gyár; répa föld: ezukor termelő hely;
 Egy timár műhelye: már bőr-gyár lesz; ahol
 Asztalos dolgozik: butor-gyárról dalolj:
 Irj „szesz gyárt, hól Mózes a pálinkát főzi
 S „vászon gyárt“ hol kendert tilol a kis Rézi.
 A legkisebb szavad „nagy világ-ut“ legyen,
 Hol a kereskedés „órvás mérve“ megyen.
 Milliók az „export“, az „import“ két anyyi
 Minden bokor termő; s a hegy valamennyi
 Belől mi „sok kincset“ rejthet, csak gyanítsd;
 Ugy sem hiszik szavad, legalább alkudhatsz.
 Mondd „elvéssz a haza,“ ha itt vasut nem lesz,

A „világ figyelmé“ fordult „nagy tervedhez“; Az sem árt, gyáridből ha „mutatványt“ hoztál Jó dohány kelendő, zöld ágra jutottál. S hogyha még mindehhez a földid miniszter, Vagy ha ép követül magát választád el: Annyi mint bizonyos, a vasutad meglesz, Ha álnok ellenzék rá fület nem hegyez, S valamelyik borzas balog deputatus „Nem“-mel nem zavarja az „igenlő“ cantus-t.

Rettentő bűneset.*)

(Szomorú románc prózában. Lantolja Junius Brutus.)

Tudva levő dolog, hogy a budai várbástyák u. n. „res sacrosanctae,“ melyhez nem hogy közönséges embernek, de még a magyar miniszteriumnak sincs jussa. Kizárólagos urak Kuhn-Allah és az ő prófétája: a budai térparancsnok.

Történt pedig, hogy egy hivatlan egyén e bástyák terére merészkedett hatolni, s az azokon tenyésző dús, exotikus növényzetet, mint: laboda, csalán, kapor stb. minden előleges bejelentés nélkül vandál módon pusztítani kezdé.

E hallatlan vakmerőséget nem névelte tétlenül az arra vonuló patroll; szuronyos őrizet alá vevé a közös államvagyon ellen gonoszul összeesküvőt.

Hiába hivatkozott ez az ignorantia factira, mely akadályozá, hogy a hely tilos voltát felismerje; hiába arra, hogy még kiskorú s mások gyámsága alatt áll: hiába arra, hogy ő kereszties vitéz, a ki nem hiszi, nézze meg a hátát; hiába nemesi származású dicső őseire, kiknek egyike saját hátán vivé Jézus Krisztus urunkat Jeruzsalembe: nem használt semmit; a törvény kérlelhetlen végrehajtói bekísérték az őrszobába, onnan pedig sommás szóbeli ítélet alapján a stokhausba, a hol lészen bevárando a felsőbb amnestiát. A szerencsétlen még csak nem is appellált!

Kétségtelen, hogy ha most statárium van: rögtön felakasztják, mint annak idejében Angliában azt a disznót, a melyik egy kis gyereket megevett.

Mint halljuk, a szegény áldozat szomoruan tölti napjait a börtönben. Nincs meglegedve azzal a kosztal, melyet a börtön szabályok a többi foglyok számára kiszabnak. Bogáncskóró és Borsszem Jankó után vágyik. Hangot nem ad, csak mikor esőre áll az idő. Azt hitte szegény, hogy ma holnap, ha nem

lesz is akademikus, de a presbureauba beválik. És most e sok szép kilátás mint füstbe ment! A türelem is elhagyta: az az erény a melyről Petőfi azt mondta, hogy par excellence az övé, t. i. az árva fogolyé.

Oh Bálaím és Sancho Panza mennyire sírnál, ha e szomorú esetet megérted volna, Hja, hiába! ilyen a törvény előtti egyenlőség.

* * *

A Dunaparton egy rozzant taliga áll' szótlanul, mereven a vízfordó puttonok üresen bámulnak az égre...

A taliga kebléből a néma esti csendben a követező mélabus dallamot ragadják ki a zephir lenge szellemei.

Rab vagy rózsám, rab vagy,

Én meg árva vagyok...

Óh irgalom atyja ne hagyj el!

D. F. adomája a birói rendezéshez.

Ismeretes dolog, hogy az új birói rendezésre vonatkozó törvényjavaslatok a bíróságoknak igen sok emeletét, s minden fokozatban pót- és segéd-bírók föllállítását ajánlják. Ezen sokemeletű hivatali osztályokról szól D. F. adomája:

II-ik József császár, ki udvara cselédségét a legutolsóbbakig ismerni szokta, egy kora reggel egy cselédfélével találkozik, ki meghunnyáskodva vonul a fal mellé előle.

— Kicsoda kend? kérdi a császár ismeretlenétől.

— Felsőleges uram, én az udvari kályhafűtő segédjének a viczéje vagyok.

A császár elmosolyodott és zsebébe nyulva pár garast vett elő.

— Fogja kend, itt van 10 garas; fogadjon kend is magának még egy „viczét.“

Különben annyi szent igaz, hogy Festetics gróf meg fog akadni e sok fokozatu bíróságok czimezésénél.

Mert ha az első foku s egész birót csak „nemzetesnek“ vesszük is, a főbíró már „tekintetes“: a királyi táblai pót-bíró már „nagyaság“, a királyi táblai bíró „méltóságos“, a legfelső bíró „excellentiás“, s az elnök legalább is „fenséges“ lesz.

Ezt a rangsorozatot pedig a mai demokrat világban „a birói tekintély“ csak megkívánja!

*) Arra a hirre, hogy Budán befogtak egy — szamarat.

LUDAS MATYI

EGY
EREDETI MAGYAR REGE
NÉGY LEVONÁSBAN.

IRTA

F. M. *)

QUAMVIS SUBLIMES DEBENT HOMINES METUERE.
VINDICTA DOCILI QUIA PATET SOLERTIAE.

PHAEDRUS.

.... id'adod fele árrán?
...nem alább párját egy kurta forintnál.

Előljáró Beszéd

az első kiadáshoz.

Jám bor olvasó!

E' munkátskának ki legyen Szerzője, ha kérded,
Nem tudom: a bizonyos, hogy az én kezeimbe tsak
egy jött

Név nélkül: nekem egy Szomszédom hozta az Erdő-
Hátról, vagy honnan, hogy jó lessz rajta nevetni
Majd borozás közbenn. Igaz is: mert rajta nem egy két
Vidám estvéket tölténk; meg Martzi Kanász is,
A' ki nagy Át se tanult soha, sokszor majd megütötte
A' guta, úgy röhögött: No ilyet soha Gazd' Uram,
úgymond'

Még a' hetvenedik Nagy Apámnak lelke se hallott.
Be' furesán perdül; pedig a' sor vége nem úgy megy
Mint a' Nótában szokták. Osztán meg akar ki
Irta Uram! de gonosz tsontnak kell lenni, ugyan tsak

Tudja mikip' szokták. Így ítelt Martzi tudatlan
Fővel; mások még több szépet láttak ezen kis
Munkában, de kivált a' többek közt, nekem a' sok
Körmönfont magyaros szállás formája, meg a' nagy
Könnyűség, elmés lelemény, természeti festés,
Mellyek ezen kised munkát kedveltetik, egybe
Ugy megtetszettek, 's egyszersmind Döbrögi Úrnak
Példátlan példás megjobbúlása is egybe
Ugy szívemre hatott, hogy azonnal, mint Matyi, én is
Háromszor tettem fogadást, hogy közre-botsátom
A' furfangos eszü Lúdas Matyi tetteit, és már
Szükség, hogy szavamát telyesítsem, mint magyar
ember.

Ebből áll az egész dolog, a' mit mondani szükség
Vólt, legalább annak véltem. Most utra botsátom
A' Matyit, országot hadd menjen látni; ne féljen
Döbrögi Úr, mert ő már többször nem veri ám meg.

Irtam — — JOBBOTTHON
egy kantsó Jankai mellett —

A' Kiadó.

A' Szerző az Olvasókhöz.

Hajdann ütlekkel magyaráziák a' mi Atyáink
Hogy mi az alsó rend törvénye? kinél az igazság? —
A' ki erősebb vólt, ugyan az kényyére bitangolt. —
A' lepotsékolt nép dühös indúlatja kanóttzal
Adta jelét olykor bosszújának; de oroslány
Szíve kevésnek vólt, hogy mint Matyi visszapofozza
A' mi goromba tsapást vett a' zabolátlan erőtől.

El múlt a' vad idő; ki van ennek szabva határa
Sziutúgy mint annak; Szent a' Törvény, 's az Igazság

*) Több oldalról történt felszólításnak teszünk eleget, midőn e tisztá magyaros humorral irt s irodalomtörténeti tekintetben is felette érdekes művet olvasóinkkal közöljük. E mű ugyanis a Ludas Matyi történetének első, eredeti kidolgozása s annál nevezetesebb, mivel az utányomat oly példányról készült, melynek sikerült a censura veres ónját kikerülni. A képek is az eredetieknek hű másolatai. E példányok igen ritkák, mondhatnók: unicümök. A közönség közt még itt ott előforduló Ludas Matyi példányai a censura retortáján mentek keresztül, mely indokolatlan aggodalmában megesonkította s meghamisította a művet. Így pl. Doctor Scorbuntziusnak nem volt szabad németesen beszélni; a növények közt e szó is előfordulván: „szent fű“ az erre vonatkozó egész rész kitörültetett. stb.

Fennyen hordja fejét, mert van bizodalma hazánknak
Böls Fejedelmeiben. Bátran eleresztem azért én
Döbrögi Mátyássát, mint medvét, melly vadonából
Emberi kézre került, és már gazdája dudáján
Úgy illeg billeg, hogy rajta akárki nevetet,
Senki fíjának sem lévén oka tőle szepegni.

Bétsbe ugyan hírem nélkül szöke pöre gatyában
És bogjas fővel: most én tsimbókba kötözve
Fürtjeit, és e' kis Katzagánkat vetve nyakába,
A' Korhelyt, fogadott Apjának vissza botsátom.

Debreczenből, Januárius 12-dikén 1816-ban.

F. M.

LUDAS MATYI.

Első levonás.

Hajdann egy Faluban, a' Nyíren é, vagy az Erdő-
Hátonn, vagy hol esett, jó szerrel nem jut eszembe,
Már csak elég az, hogy: volt hajdann egy öreg
Aszszony

Özvegy volt, 's egy rossz Fija volt. Ez munka Fejében
Nyáron a' legyet a' szárán tsapkodta napestig,
Télen a' tüzelő mellett a' piszkafa végénn
Átsorgott el egész napokat; Jó Anyja eléggé
Zsémbelet rá; de akár a' száraz falra marokkal
Borsót hintett volna, szitok, motsok, és a' hurítás
Annyit tett Matyinak, (Matyi volt neve a' sihedernek).
Illy tunya életet élt ő jó ideig; hanem egyszer
Hóltra el únta magát; hosszúknak kezdte találni
A' Napokat, s nem elég tágasnak az Anyja telekjét:
Addig nyújtózott hát, hogy valahára szokatlan
Bajra vetette fejét, 's kigyaloglott a' Falu végénn
Lévő dombig, a' hol szoktak volt mindenik Innen
Délyesténn az Időtöltők karikába hasalni. —

Mint sziszeg a' főt Lúd idegenre: Matyinkat is akként
Gúnyolták ki az ő vele nőtt egy forma korásu
Virgontok; de tsak ott volt már ő 's nem sok időre
Őszve gyálulódott velek. — Innen láta először
A' mi fíjünk, nézvén szana szélyel, az Ég karimáján
Dalmahodó Hegyeket; más részről mint ugyan annyi
Nyársakat a' távol Helységek Tornyait; Ittenn
Vette ki a' szóból, hogy szomszéd Vármegye is van;
És a' többek közt, hogy a' híres Döbrögi Vásár
Egy hét múlva esik. — Fel pertzene benne az Ország
Látására való kívánság; már az eszébe

Kezd sok gondolatok forrása mozogni, pezsegni;
Nintsen nyugta; fejét törí, mig végtére előtte
Rés nyílik, mellyen szándéka folyásnak eredhet. —

Annyának húsz szép annyányi libáji valának
Egy vén Gúnárral, 's egy pár öregetske tojóval,
Jókor költek azok, maga bajmolt vélek az Özvegy,
Hogyha szerentsésen, úgymond, feltudja nevelni,
Majd egy kis télére valót árúlna belőlök.

E' Lúdkra fené fogait Matyi, kéri az Annyát
Bízná rá azokat, hogy hadd próbálna szerentsét;
A' Vásárra be menne velek; jó móddal eladná;
'S így kapadozva talán kupetz is kerekedne belölle
Melly úton sok Rátz Úr lett abbann az időbenn. —
Korhely! lé-hűtő majd a' Vásárra pokolba!

Mit keresél az egész Nyáron! jobb hogyha dologhoz
Látst itthon: — az Anyó így 's így motskolta le Mátyást.
Ő pedig a' Vásárra menést fel-tette magába,
Már pedig ő, a' mit feltett furfangos eszébe,
Azt onnan sem tűz, sem víz nem ütötte ki többé;
És addig kunyorált, hogy tsak rá vette az Annyát:
Ám no hiszem legyen úgy, úgymond, áldjon meg az
Isten,

Tsak lentits valamit, mert héj nagy bűn a' henyelés:
Kedve derül Matyinak, szerez egy jó kézbeli fütőköst
'S a' sutból ki von egy pókháló lepte tarisznyát
Mely öreg Apjának soha sem szállott le nyakából.
Ebbe az Anyja rakott túró, hájat, kenyeret, sót,
'S fokhagymát; az alatt ő a' vén Lúdkat arrább
Hessegeté; az el-adni való húszat ki-szakasztá,
És egy körmön font ostorral az útra riasztván
Annyának minden jót kíván, s ballag utánnok.

Döbrögben vala hát ekkor Vásár, a' hatalmas
Döbrögi Úr örökös Jóságábann, ki magáról
Azt tartotta, hogy ott neki a' Felség se parantsol;
A' mit akart a' volt Törvény, s tetszése Igazság. —
A' Portékáknak maga szokta ki-szabni az árát,
És a' mely Darabért többet mert kérni az Árús,
El-confiscáltatta, meg is büntettete keményenn.
Hogyha pedig nétán más oltsónn vett meg akármit
És neki meg-tetszett tsak azért kivetette belölle,
Hogy fenn tartódjon fegyverrel nyert ősi jussa. —
A' mint Döbrögi Úr ekkor sétála alá 's fel
A' mi Matyink és a' szép húsz liba tíne szemébe,
Annyival inkább, mert minden süvegelte személyét,
Tsak Matyinak volt fenn egyedül a' főre valója.
Kérdi az Úr: ki ezen Lúdak Gazdája? Magam la!
Igy szóllott nagy nyers nyakason Matyi. — Ennye
Gaz Ember!

Nem tudod itt ki az Úr? majd emberségre tanitlak!
Hol vagyon a' Süveged? mi ezen Lúdaknak az árra?
Bé nyomván Süvegét, megrázintván katzagannyát:
Három Márjás, úgymond, párja az ilyen amollyan! —

Kérdi az Úr: id'adod fele árrán? — Ó biz az Apja Lelkének sem alább párját egy kurta forintnál. Döbrögi vág egyet sinkójával; nosza három Fogdmeg toppan elő; Matyit a' Kastélyba tzbálják; Ötvent vágnak rá, melyet süvegelve faránál Egy Ispán híven számlált, és Döbrögi bőrös Karszékéből szemlélt. — Matyi így szól, hogy fel-

ereszték: Én Uram a' fizetést köszönöm, ha az Isten erőt ad, 'S Életben megtart, majd meg-szolgálom, azért tsak Róvja fel e' kapu fél fájára, hogy el ne felejtse:

Háromszor veri ezt kenden Lúdas Matyi vissza!

Háromszor veri ezt kendenn Lúdas Matyi vissza! Ezt tsak alig végzé, néhány zöld Ingesek agyba — Föbe verék, 's kiveték jól meghurtzolva hajánál Fogva, hogy a' földet' még a' lábújja sem érte. Míg húzták vonták még egyszer vissza kiáltott: Osztánn háromszor veri meg Lúdas Matyi kendet! Hogy már ott kinn volt, így szállott a' sokasághoz: Majd meg-lássátok, háromszor meg verem azt la! Ezt minden neveté; de kivált a' Döbrögi Háznál Örültes szavain Matyinak hahotára fakadtak.

Második levonás.

A' mi Matyink könnyenn lehet el-gondolni, hogy Annya

Háza felé képpel sem fordult; bűgva morogva

Elment földetlen földig; 's el vitte magával A' boszszuállás Lelkének ördögi mérgét. Hogy dühe tzéljához juthasson, pénz kuporásra Adta magát; jótskán keresett is, hol napi számmal Hol szolgálattal; 's néhány nyelvekbe eléggé Jártas lett, mert sok nagy Városokat be barangolt; 'S annyira mennyire sok Mesterségnek ki tanulta A' tsinnyát binnyát. Bizván hát mind az eszéhez Mind erszennyéhez; Hogy Döbrögi meg ne tsalódna, Úgymond, már egyszer vele számot kellene vetni. Képe azolta nagyon elváltoza néki; azomba Döbrögi házánál el-enyészett hira nevének. Bátrann el megy hát a' nyílt Udvar kapujáig, A' mellynek küszöbén nem igen kedvére hasalt volt. Látja, hogy a' füstös nagy Ház helyére azolta Pompásabb Palotát újabb ízléssel emeltek, A' Fala fel van már építve, de a' fedeléhez Még faragatlan fák vannak halmozva rakásra. Meg lessz már, így szól Matyi, meg lessz Döbrögi verve. El-fordul onnan, veszen egy félkézi szekertzet, Zsebbeli Ölméröt, 's plajbászt egy irha kötövel; És egy vándorló Olasz-Áts formába jelen meg. El-jutván a' nagy Kastélyhoz, mint ahoz értő A' Falnak szélét hosszát mérkéli szemével; Onnan vizsgáló képpel megyen a' fa-rakáshoz, Olykor fel-fel-néz, a' fákat meg-mosolyogja, 'S tsóváltgatja fejét. Meg-látja az Úr is az embert, Arra felé sétál; mit akar? meg-kérdezi. Semmit, Úgymond, Méltóságos Uram! tsak ezen vala útam Meg sem is álhatnám, hogy az illyent meg ne tekintsem Mert mesterségem; látom, hogy akarki tsinálta, A' Palotában a' kőmíves munka királyi, Bár tsak már fedelét láthattam volna; reménylem E' didbáb fákkal nem akarja az Úr be keverni. Mondja az Úr: ezeket bizony én vágattam az Erdönn Tsak hozzá vetvén. Jók jók ugymond Matyi, apróbb Házaknak, de nem illy Kastélynak; Róma felé kell Forgani, hogy pompás Fedelet láthasson az ember. Én Nagyságos Uram! láttam, 's dolgoztam is egy két Hertzegi munkákat: de bizonynal mondom, ezekből Nem képes takaros mívet készíteni; — ki rántja Mérőjét, — mérkéli — be kár hogy öt ujjnyi hibázik; Ám de hisz' e' nem az én gondom, senkit se gyalázok, Sem magam ok nélkül más munkájába nem ártom. Menni akar: De az Úr meg-tartóztatja. — Barátom! Még nekem, ugymond, nints egy Átsal is alkum, az Úr hát Járt az Olasz földönn? — tessék bé-jönni Ebédje Volt é már ma? — Ha a' munkám fog tetszeni nem fog

Nállam az Országban Nemesebb Gazdára találni.
El-mosojdja magát Matyi, és ditséri az Úrnak
Építésbeli ízlését, sajnálja ha itten
Tán alkalmatosabb fákat nem lelmi ezeknél.
Óh! mond Döbrögi, nints a' földön olly jeles Erdő
Melly az övénel jobb 's gyönyörűbb fát tudna nevelni.
Látni szeretné azt Matyi. — Döbrögi pontba parantsol
Egy Hintóba fogatni. — Szakáts tálaljon azomba!
Mig bé-mennének, Matyi mondja, hogy arra való fák
Hogyha találhatnak, jó volna talám ki-jegezni,
Sőt tán egyuttal vágatni is. — Egybe az Ispánt
Szöllitsák! — két száz fejszést rendeljen az Erdő-
Sarkához. — Készen az ebéd; jól laknak; a' Hintó
Ott terem. — Egy pillantat alatt kinn vagynak az

Erdőnn.

A' Fejszések is ott vagynak már. — Járja az Úrral
A' roppant Tölgyest Matyi, és vágatja ha szép fát
Sejt meg. — Már minden munkást el-rendelee széllyel,
Kedve szerént; nem tud még egy szál fára találni.
Bellyebb mennek hát, — vizsgállódnak, Matyi egyszer
Mondja hogy ő már lelt. — Egy sűrű völgybe le-
tsalja. —
Illyen lenne derék, ha hogy ölnyi kerülete volna.
Döbrögi mellé áll 's által próbálja ölelni.
Akkor meg kapván Matyi túlnann két keze szarát,
Egy güzsal mellyet tsak azért font, öszve szoritja.

Illyen lenne derék, ha hogy ölnyi kerülete volna.

Nem vagyok én Uram Áts, hanem a' Lúdas Matyi
ügymond,

Kit kend megsapatott, és el-rablotta libájit,
'S Háromszor fogadá, hogy vissza püfölgeti kendenn.
E' most hát első. Vág egy jó tölgyfa husángot,
'S azzal tarkótól talpig meg-hánnya keményenn.
Döbrögi hasztalanúl hánykódott, mert fa mohával
A' szájját jól bé tömkögte; azomba az Erdő
Rengett a' sűrű kopogástól, 's a' rohanó fák
Vad morgásaitól. — Mátyás az Urat meg agyalván
És a' Lúd árrát a Zsebjeiből ki-keresvénn
Törli szemét szájját, és a' sűrűbe el-illant.

Már a' Fejszések, nem lévén munka, pihentek.
Már jobbára ledöntve hevert a' tziemes erdő —
Leg szebb része; menő féleln már a' Nap: az ember
Bár ha dologtalan is, de az átsorgást is el ünnya:
Még sem jó sem az Úr, sem az Áts. Végtére az Ispán
Nem veszi a' dolgot tréfának, hoppogat: erre
Hoppot mond itt, ott, meg amott a' rengeteg erdő.
Hallgatnak: de tsak a' baglyok huholási szakasztják
Félbe az alkonyodást követő vadon estveli tsendet. —
Már most mindnyájann kurjantnak; a' hangok özönje
Zengeti a' Zordont; bellyebb bellyebb morog a' mig
Méjjen el-némül. — Figyelem van utánna, sehonnan
Egy kukk hang se felel. Most most szeppen meg az
Ispán,

Széllyel rendeli a' látványságot, hogy az Erdőt
Hajtsák meg, mert már bajnak kell lenni akárhogy.
A'mint egynéhány hajtók a' völgyet el-érik,
Hallanak egy olyan horkantást, mint mikor a' Kant
Meg-döfik, és szívet ért sebje miatt az utolsót
El-hergette. Mi az? meg-dobban az ijjedezésre
Rá-kapatott Jobbágy; hátrál; ordítja az Ispánt;
Ott terem az, 's félénk népét biztatva lemégyen
Olálkodva az allyra velek. — mit látnak? az Isten
Mentse az illyentől még a' jó Krimi Tatárt is!
Fához kötve Urok, fa mohával szája be-tömve,
És a' drága ruhák szétt vannak rajta feselve.
El-vágják a' güzst, és szájából ki-feszítik
A' mohot! a' rémült Ispán instálja alássan,
Hogy mi pogány gyilkos kínozta meg illyen erőssenn,
A' Nagyságos Urat? Felelet helyébe alutt vér
Ömlött Döbrögiből; sok tsuklás közbe sokára
Úgy nyöghette ki, hogy Lúdas Matyi meg gyilkolta.
Egyik Jobbágy a' másiknak kurta gubáját
Meg-rántja: más a' mellette valóra könyökkel
Titkonn bökdöse, míg Urok óbégatva könyörgött:
Óh Fiaim! vigyetek szaporán, mert meg-halok,ügymond.
Meg-fogadák ezek a' jó emberek és az ölköbenn

Vitték a kotsihoz, mások fa mohát szedegettek
 És derekának lágy fekvést puhogattak, az egyik
 Szűrét tette alá, másik be-takarta gubával. —
 Hogy haza tzaamogtak vele a' Lovak, egy Banya
 két pint
 Szappanos égett bort kent széllyel rajta; az Udvar
 Egy kis mákszemnyit sem aludt, minden köhenésre
 Őt hat férjfi tseléd, és szintugyan annyi fejér nép
 Ütköze egymáshoz; nagy volt egy szóval a' hü hó!

Harmadik levonás.

Hát Matyi, hol járt most? vátig keresék, de az
 éjjnek

Jó oltalma alatt hamar által ment a' határon,
 És már új módoan gondolkozik a' mi Urunknak
 Más izrombeli megpüföleséről. Mikor elsőbb
 Vándorlott, egy vén Doctornál jó darab izig
 Szolgált; (hajdann ez valamely külföldi Seregnél
 Feltser volt) minthogy hívenn szolgált, bizonynal
 Tudta tehát, hogy még jó szívvel látja: ez úgy lett;
 Még életbe lelé, 's hozzá beszegöde Inasnak,
 Olly feltétel alatt, hogy az esmeretes nyavalyáknak
 Tzifra nevére; haszonvehető füvekre, porokra;
 Érvágó, köppöly, kristély, lántzéta, borotva,
 'S más Borbély szerszám hasznára; sebekre való szer,
 Fördök, 's párgolatok készítésére, kenőtsre
 Oktatná ötet. — Feje jó volt a' mi Matyinknak
 'S egy két hét tsak alig múlt, hogy vagy Római nyelven
 Vagy Görögül, sok rossz nyavalyákat elő tudá böltsensz
 Mondani, mellyek azon században mübe valának;
 És az azokra való szer kotyvasztáshoz is értett. —
 Elkéré ekkor Doctor Scorbuntzius Úrtól
 Ótska parókáját, spádéját, vén paripáját,
 Bör-bugyogóját, és a' Tábori régi kabátját,
 Hadd tsapjon velek egy Farsangot Földes Úránál.
 Rá állott az Öreg, minthogy jó Zalogot ígért. —
 Felveszi hát a' vén hatzukákat; Doctori módonn
 Kezdi viselni magát; illet rá tászli, paróka,
 Koszperd és bugyogó; úgyhogy Scorbuntzius Úr is
 Meg-fogván a' hasát, majmát majd hóltra nevette.
 Ő meg bútsút vesz, 's Döbrögnek ereszti fakóját.
 Döbrögi még szinténn meg sem szabadult az elébbi
 Megpüfő és szedres daganatjaitól; ihol újra
 Látogatásra megyen hozzá Matyi hajdani szörnnyü
 Ígéretje szerént. Híjába keríti magát b'

Puzdrás és lántsás Hajdúkkal: nints neki annyi
 Lelke, hogy a' boszszus Matyinak ki kerülje husángját.
 A' végső faluhoz jutván Matyi, ott maga mellé
 Egy vezetőt bérelt; mikor osztánn Döbrögöt érte,
 Ott a' Bírótól katonás hangonn Kalauzt kért,
 Mert ő menni muszajn Szakkerment a'
 Generális,

Quartély a' ki betegh. (Hihető abban az időbenn
 Történt volt e' meg, mikor a' sokféle keresztes
 Ponyva Hadak szanaszét kóborlottak be Hazánkknak
 Nagy részét.) Biztatja Matyit szóval, hanem elsőbb
 Földes Urához fut Bíró Uram, és bejelenti
 Hogy Hadi Orvosló vagyon itt; mert Döbrögi fűhöz.
 Fához kapkodva, a' kit tsak ajánlani tudtak
 Bárha kerékgyártó, Ló Orvos; marha kuruzsoló
 Volt is, kinjábann mind meg-halgatta tanáttsát.
 Kéreti hát ezt a' Feltsert is, hogy ha az Istent
 Féli, tekintse az ő nyomorúságát, 's ha tsak egy két
 Pilantást szánjon meg-nézésére; jutalmat
 Várakozása felett ígér, és a' kotsijábann
 Küldi-el a' Generál szállásáig. Matyi Gazda
 Egy darabig vonogatta magát; végtére az egymást
 Fel-váltó Posták elvitték tsak nem erővel.
 (Bárha nem említném, lehet el-gondolni tsak úgy is,
 Hogy Matyi a' képét okosonn bé-tudta vakolni
 És különös módonn el-változtatni beszédét.)

A' mi Urunk, ki szegény, még vagy három daganattal
 Mellyek a' hátáról nem akartak el-oszlani, ágybann
 Kornyadczott: hogy vélt Orvossa felé közelített,
 Majd ki-repült szedres bőréből; kéri az Égre
 'S földre, hogy illy nyomorúlt sorsánn ha lehetne
 segittsen

Meg-tapogatja erét Matyi, és veszedelmes hevülést
 Érez megromlott vérébenn; hogyha azonnal
 Fördö nem készül, és köppöly, még ma bizonynal
 A' szívére megy és —. Ekkor vállat von az álnok.
 Kéri az Úr minden Szentekre, hogy a' mit az Isten
 Értésére adott, rendeljen! — Doctori módonn
 Harmadik ujjával meg-bökvénn homloka búbját:
 Fördö-víz szaporánn, úgymond, és füvek! ezeknek
 El számlálja külön neveket; száz erdei réti
 Dudvák voltak ezek; nyúl, farkas, béka-tseresznyék;
 Medve,- szamar,- disznó,- eb,- egér,- kutya,- matska-
 tövissek;
 Hát meg az Angyal- szent- s' ördög gyökerek
 (mivel akkor

A' füvek neve tsak barom, ördög, s' szent vala; Fűvész-
 Könyv még nem lévén). Nosza Ispán, szolga, poroszló,
 Hajdú, kukta, szakáts, kertész-, szoba-, konyha- leányok,

Fördő viz szaporánn, úgymond, és füvek!

Béres, strázsza, kocsis, fullajtár, bába, favágó,
Egy szóval minden, valamely'k tsak elöl vagy utól volt
Fusson az Udvarból a' rétre, ligetre, mezőre;
Addig az üstbenn víz legyen, és hadd égjen alatta.
A' Nép mind ki-rohant, egyedül egy sánta Banyára
Hagyváln a' tüzelést; hanem a' szemfűl Matyi ettől
Igy szabadula meg: a' Paphoz küldé, hogy az Istent
A' füveknek erőt szerző Menybéli malasztért
Kérje a Hívekkel. — Maga meg-vizsgálja az Úrnak
Vak szemeit; kendőt vesz elő 's addig simogatja
A' két szárnyával, hogy száját bé fedi; ekkor
Meg-köti hátulról tarkójánál. Uram! úgymond,
Nem Feltser vagyok én, hanem a' Lúdas Matyi,
kit kend
Meg-veretett; s' Lúdját el-vette: de hasztalan a' szót
Nem szaporitom; elég hogy most másodszer adom meg,
A' mit meg-mondtam; főképp' hogy kend is a' hosszas
Várakozásba magát ne gyötörje sokára, tsak essünk
Által rajta; ha még nekem a' jó Isten erőt ad,
Harmadszor se fogok majd késni. Előveszi osztánn
Döbrögít, és a' vert testét megdöngeti rütül.
Ekkor az Ágy fűből a' Pénz kultsát ki keresvénn,
Lúdjaim árrát és költségemet el-veszem úgymond.
Azzal búcsút vesz, ki megy; a' paripára fel-ugrik:
'S illa berek. — Haza jó a' Fűvész torda rakottann;
Bé szalad egy szobalyány, meg-látja az Úr tsúda képét;
El-sikkantja magát, ki fut öszve rikoltja az Udvar.

Egyik kérdi, mi baj? másík, hogy hol van az Orvos?
Kultsolják kezeket, tanakodnak hogy ki az ördög
Fojtá bé ismét száját Nagyságos Uroknak?

Óldjuk meg szaporánn. — A' félholt Döbrögi ekkor
Már tsak alig szuszogott, és minden pontba el-ájult.
'S tsak lassan nyögötte ki, hogy Lúdas Matyi volt az,
És hogy agyonn kínzá. — Mind lóra kap a' ki tsak
ülhet

Kergetik a' Matyi hült'nyomait, de haszontalan, ő már
Tudj' Isten hol járt; bizonyos hogy tsalfa örömmel
És degesz erszénnyel tért meg Scorbuntzius Úrhoz.

Negyedik Ievonás.

Már most ám igazánn rosszúl lett Döbrögi; Rendes
Orvosokat hívtak, 's Currenst küldöztek az Ország
Minden részéhez, Lúdas Matyi meg-fogatása
Végeit; tsak hogy az ő képét igazára le írni
Nem lehetett, minthogy mindég más színbe jelent
meg. —

Hogy pedig ez nem más földönn, hanem a' miHázánkban
Történt, a' bizonyos: meg tetszik az akkori Törvény-
Tévők gondjából, kik az ő tsúfjára, örökre +
Feljegyzék a' nagy Törvény könyvbenn, hogy az olyan
Rossz útonn járó kutya fog, mint a' mi Matyink volt,
Lúdasnak neveződjön: ez hát nem pusztá találmány. — *
Nem jött kézre Matyink, mely Döbrögi Úrnak eléggé
Bokroztatta baját, és már egy izbe reménység
Sem volt éltehez: hanem a' böls Orvosok által
Nagy nyavalyájánn a' munkás Természet erőt vett.
És lassan lassan keze szennyét tsak ki-heverte +
Mátyásnak; hanem a' Lúdas név annyira fészket
Ver szívébe, hogy a' vidék Lúdját ki ölette,
Mert tsak Lúd tollat látott is, azonnal el-ájult;
Még a Ludimagistert is ki akarta tsapatni
A' Jóságából; de az azt ígerte, hogy inkább
Hectornak hivatja magát, 's minden követőit.
Húsz Lántsást tsak azért tartott, hogy tíze nap-estig
Tíze viszont éjjel mindég őrt álljon az Udvar +
Környékénn; — hozzá közelíteni akárki fíjának
Sem lehetett, ha ugyan tsak előtte nem esmeretes volt.
Hogyha az Udvarból a' Jóságába ki ment is,
Tíz Lántsás lovagolt mindenkor hintaja mellett. —
Ezt Matyi is mint más jól tudta, de haszontalan; Ó azt
Háromszor fogadá, hogy meg veri Döbrögít, annak
Bár ha török szakad is, tsak meg kell lenni akárhogy. —

* Lásd Verbötzi Part. II. Titt. 30.

Országos Vásár esik egykor Döbrögi Úrnak
Városkájában; Matyi ott mint más igaz Ember
Megjelenik paripánn, a' Lóvásárba bojongván,
Meg lát egy virgontz Lovat egy idegen sihedernél;
Kérdezi, hogy mire tartja? Uram tsak száz arany

úgymond,
Tzimbora, hogy lehet az? Matyi így szóll, úgy e',
komázol?

Tíz lovat is veszek én annyinn, tán jobbat is ennél
Ugyde Úram! felel a Siheder, jó nagy Magyar Ország,
És még is ki hagyom mindjárt vájatni atzállal
Mind a' két szememet, ha tsak egy Lova hág is elébe.
Úgy én a' Lovadat meg venném, mond Matyi, hogy ha
Meg-bizonyíthatnád, pedig így meg nem veszi senki.
Int neki, — félre megyen vele, — nézd ottan lakik
egy Úr,

A' Lúdas Matyi név iszonyú félelmes előtte.
Tán tudod azt magad is. — majd itt kotsikázik-el arra;
Tíz lántsás katonák lovagolnak hintaja mellett;
Majd ha az Erdőnél járnak, nyargalj oda, mondjad
Szembe az Úrnak, hogy: te vagy a Lúdas Matyi;
osztánn

Kotródj ám, mert száz Lelked lessz, még is az ördög
El-visz Etsém, ha azok meg-tsipnek: hogyha nem,
úgy én

Meg-veszem a' Lovadat; felpénzüll, hogy bizonyos légy
Tíz Aranyat fel-adok; majd meg lelsz engemet itt 's itt.

Tetszett a' tüzről pattant Sihedernek az alku,
És nehezen lesi, hogy mikor indul már az az Úr ki.
Egyszer lárma esik, — riogatják szélllyel az embert;
Döbrögi jó hintónn! — Útjából félre vonódik

Minden igaz lélek. — Pezseg a' pozsgás Sihederbenn
A' jó vér, 's tsak alig várhatja, hogy a' kerek Erdőt
Érjék Döbrögiék; mint a' nyil utánnok ereszti
Ráróját; — lassann; lassann Uraim! kiabálja;
Mellé szöktet a' hintónak, tudod é Uram úgymond;
Hogy ki vagyok? tudd meg Lúdas Matyi én vagyok!
— utszu

Rajta Legény! ordítja az Úr — egyszerre utánna
Hajt a' tiz Lántsás, de mi haszna, nyomába se hágnak.
Fogd ki kotsis nyerges Lovadat, mond Döbrögi, jobb ez'
Mind a' tizénél, mondjad hogy száz arany a' ki
El-foghatja! — szorítsd! Maga a' hintóba felugrik,
És kívánsi szemét düllyesztve mereszti utánnok
Hogy fogják már el Matyit. — ő pedig a' kerek Erdő.
Sarkánál el-bújva fülelt, 's látván hogy az Úr már

Mit bámul az Uram? nem fogják azt ma el.

Tsak maga van; ki-lópószkodik, és megrántja ruháját:
Mit bámul az Uram? nem fogják azt ma el úgymond;
Ostánn nem Lúdas Matyi az, hanem én vagyok a' kit
Meg-veretett Kelmed, 's Lúdját el-vette erővel.
Döbrögít a' menykő ha azon nyombann meg-ütötte-
Vólna, talám sokkal könnyebb lett vólna szegénynek.
Öszve rogyott, és a' kotsiból ájúlva zuhant-le.
Ott Matyi szánakozás nélkül megverte utólszor;
'S erszényét a' Lúd árrába viszont kiürítvén,
Mondja: ne féljen az Úr, már többször nem verem
én meg

Azzal lóra kapott; 's el ment dolgára örökre.
A' tizenegy Lovasok nagy későnn vissza kerültek,
Vert lovaik tsak alig húzvánn inokat, valamint a'
Meg-zsákolt Úrok is, kit el-érkezevén, kotsijában
Bádjadtan letek; mondják hogy nem vala képes
Tarkónn tsipni Matyit. Nem is a' vólt Döbrögi mondja,
A' négyelni való, meg vert háromszor. Az Isten
Így bánik, 's bánjon valamennyi kegyetlen Urakkal.
Ezt mondván, meg-tért a' Kastélyába, 's azonnal
El-küldötte a' hús Lántsást, kegyelemmel akarván
Ójni magát ezután az erőszak tételek ellen;
És törvénytelenül nem bánt, hanem úgy a' hogy illik,
Ember társaival; jól is végezte világát.

Nagy „jobb“-jaink arczképei.

Móritz Wahrmann.

Egyetemes egyetemi ülés

a reform tárgyában.

Ülési előlölő **Dr. Wenzel.**

Ülési alelölölő **Dr. Nékám.**

Ülési al-alelölölő **Dr. Rup. Nep. Ján.**

Ülési gyorsülő **Dr. Don Pedro Bajuszkádó.**

Dr. Wenzel. Nagyságos ülés! Miután én vagyok a dékán, egy kicsit beszélni szeretnék ám! Minthogy pedig önnek szólok kedves Nékám, azért ide figyeljen, hékám!

Dr. Nékám. Minthogy nagyságodat elsőnek tiszteli az egyetem, tehát hallgatói közzé elegyedem.

Dr. Rup. Nep. Ján. A dékán szava édes, mint a szirup, ezért hallani óhajtja **Dr. Nep. Ján. Rup.**

Dr. Wenzel. A miért idegyültünk, rég napirenden forgott; s ez az: csinálni az egyetemnek reformot. (Kérem, világért se értsék a „Reformot.“) Verjük le az universitásra tapadt sok kormot, nem haladás az, ahogy engem a színérváraljai ó-conservatív posta-ló hordott! Értjük el a kor magaslatát, ez ormot, hogy a mívelt külföld ne hegyezzen ránk gunyolódva — körmöt! (Eljen!)

Dr. Hoffmann. Igen de hol kezdjük el? Fent-e, vagy alant-e? Alapjában-e? vagy tetejében-e? Tantermek szűkek, ifjuság bőven, hallgatók megint szűken. Én úgy hiszem, hogy előbb a termek falait kellene oldalba ütni, hadd tánguljon, különben be nem férünk.

Dr. Konek. Bizony, az előadást kevesen szokták látogatni... Kevés az érdekltség...

Dr. Pauler. (Félre.) Furesa, hogy az én óráimon mégis mindig tele van a tanterem.

Dr. Kerékgyártó. A mióta a kuruczoknak az osztrák hadvezérek löpört tömtek a szájokba, hogy meggyujtatván, gyomrukon csapott ki a láng: azóta sok úton módon megtizedelték a magyar ifjuságot; de nem osztom Konek nagyságos barátom szavait, mert valahogy mégis elegen járnak az előadásokra. Legalább részemről, azt hiszem, a katalogus sem nagyon szükséges. (Mind: Helyes!)

Dr. Konek. Már pedig én úgy tapasztalom...

Dr. Wenzel. Jól méltóztatik mondani. A fiatal emberek inkább kedvelik a Kámon-jogot, mint a Kánon-jogot. (Igaz.) De hát ki tehet róla? Mindegy az, kérem, akármely oldalról, csak kezdjük meg a reformot. (Mind: Helyes!) Csak kezdjük meg. Ennél fogva, először...

(folytatását lásd a kultuszminiszterhez nyújtott röpiratban.)

Családi béke.

Megbomolt a „szent háromság,
Megbomolva pártokra vált.
Az atya a fiut szidta,
Ez utóbbi meg azt, vissza;
A szentlelket mind a kettő,
A szentlélek mindakettőt —
S így a vihar mindegyre nőtt,
Feretgetet keltettek ők.

Megbomlott a „szent-háromság,
Rosz nyelvek még azt is mondkák:
Hogy a bomlás nem volt elég,
Közbe pofon-zápor esék....
Nem tudom én igaz-e ez,
Volt-e közben kis nyak leves?
Annyit tudok s kifecsegek:
Az üstökők szenvedtenek!

Megbomolt a „szent-háromság,
Rosz nyelvek még azt is mondkák
Hogy vér is folyt — quantumsatis,
Szurás, dőfés, ölés — gratis....
Igaz-e ez? nem állítom,
A düh tüzét, oh! nem szitom....
Annyit tudok s kifecsegek:
Hogy az orrok betörettek!

Megbomolt a „szent-háromság,
Megbomolva pártokra vált:
Lonka páter, Török János,
Meg Jósika az a Kálmus.
Ujság-e ez, nem állítom,
A düh tüzét — oh! nem szitom,
Annyit tudok, s kifecsegek:
Rég „megbomoltak“ már ezek!

Vipera.

— Mi lehet az íróra nézve legnagyobb grombaság?!

Mikor a szivaros leányka, kinek épen most udvarolt, a vett szivart költeményei egyik lapjába takarva nyújtja át.

„A vágvölgyiek hazudnak!

„De biz a nyitravölgyiek hazudnak!

„Jer birónak, dönts el, kinek van igazsága?

„Mindkettőtöknek!

Andrássy tünődése.

— Ha az a Borszemjankó, a mint állítja, csakugyan Ophelia lenne, s ha neken is visszaadná minden „emlékemet,” mi nála maradt: de le tudnék mondani egy esztendei fizetéséről!

Mikor, akkor.

— Mikor fölvilágosult fő a Vodiánéré?
— Akkor, midőn Tóth Vilmos mellett megy.

Figyelmeztetés.

Mindennemű félreértések kikerülésére kijelentjük egyszer mindenkorra, hogy a lapokban most annyit emlegetett bibornok s államtitkár nem a mi kedves nyitrai Tóth Vilmosunk, hanem egy sokkal nagyobb jezsuita.

Kakas Márton.

A jövő egyeteme.

Egyszerre lépnek ki tantermeikből a catholicus és lutheranus tanár, tanítványaik kíséretében. A kath. tanár épen azelőtt való nap magyarázta tanítványainak Luther büneit és a pápa csalhatatlanságát. Ezt a lutheranus tanár most nagy sértésnek veszi s tanár társának nem köszön. Ez meg e nemköszönés folytán érzi magát tanítványai előtt blamirozva. Mindezek folytán a következő érdekes jelenet fejlődik ki.

Kath. tanár (fogai között.) Az átkozott eretnek, még nem is köszön.

Luth. tanár (ki ezt meghallotta, fogcsikoritva.) Ultramontanus!

Kath. tanár (visszafordul szintugy.) Lutheranus! Eretnek! Lutherani comburantur:

A két fél tanítványai képezik a chorust.

A biblia-magyaró (exagetha) tanár találkozik a Vogt-féle geologia tanárával.

Biblia-magyaró. Hogy merte az ur tegnap tanítványaim előtt megtámadni Mózes azon állítását, hogy Isten a világot hat napon teremtette s a hetedikén megpihent?

Geologia tanára. Hogy mert az ur olyan

hazugságot adni elő, mely a józan ésszel ellenkezik s az istent, mint gyarló embert tünteti fel, ki hatnapi munka által kifáradva, a hetedikén kénytelen megpihenni?

Biblia-magy. Istentagadó! Eretnek! Apage satanas!

Geologia tanára. Bigott! Ultramontán! Sötétség terjesztő! Te vagy a sátán!

A két fél tanítványai képezik a chorust stb.

— Az osztály ülésekből. Egy hevesvérű képviselő szemben ellenfele érvelésével többi között ekként fakad ki:

— Csodálkozom azon primitiv felfogáson, mely az előttem szóló szavaiból kitünik.

A hidegvérű ellenfél, miután a heveskedő többi érvét megczáfolni igyekezett, végül azt mondja:

— A mi a szememre hányt primitiv felfogást illeti, nem tagadom, hogy felfogásom valóban az, miután az általam érvül felhozottak a jogi fogalmak abéczéjéhez tartoznak.

És lön általános derűtség.

Fiat applicatio.

Nagy örömrivalgásban törnek ki a jobboldali lapok, hogy ime akadt egy zsidó, a ki adósságot csinált, váltót hamisított, megszökött s — baloldali volt

Eszembe jut erről egy szomorú adoma a Haynau-korszakból. Egy zsidó agyonütött egy leányt, s azért halálra ítélték. Nagy volt az öröm Izraelen kívül, hogy no már egyszer még is látunk zsidót akasztani.

Egy zsidó aztán odafordul az örvendőkhöz, s így szól hozzájuk:

— Ugyan hogy tudtok örülni az ilyenek. Lám, mi nem örülünk, pedig százankint akasztanak közületek.

Az oktatásügy miniszter körrendeletet bocsátott ki a városokhoz és kerületekhez, melyben arra szólítanak föl a hatóságok, hogy legyen gondjuk rá, szorgalmasan látogatják-e a diákok az iskolát? Azt szeretnők tudni, kapott-e Somssich ur ily rendeletet; az ő „deákjai” is nagyon — iskolakerülők.

 Folytatás a mellékapon.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő

JÓKAI MÓR.

Lakása: Stáció-utca. 80. szám alatt.

Pest, 1870.

Nyomt. az „Athenaeum” nyomdájában.

(Barátok tere 7-ik szám.)

Rajzolja:

JANKÓ.

Metazi:

POLLAK.